

PROGRAM

OLIMPIADY WIEDZY TECHNICZNEJ – INŻYNIERIA W ELEKTROENERGETYCE

Organizatorem Olimpiady Wiedzy Technicznej – Inżynieria w Elektroenergetyce (OWT-IWE) jest Federacja Stowarzyszeń Naukowo-Technicznych Naczelna Organizacja Techniczna (FSNT-NOT), której misją jest działanie na rzecz rozwoju nauki, techniki i gospodarki. W działaniach wspierających edukację techniczną, w tym w organizacji Olimpiady, FSNT-NOT współdziała ze środowiskami akademickimi wyższych uczelni technicznych oraz oświatowymi w szkolnictwie ponadpodstawowym. Olimpiada Wiedzy Technicznej – Inżynieria w Elektroenergetyce jest kontynuacją, chociaż w innym zakresie tematycznym Olimpiady Wiedzy Technicznej organizowanej nieprzerwanie przez FSNT-NOT od 1974 r.

Olimpiada Wiedzy Technicznej – Inżynieria w Elektroenergetyce jest rozgrywana na podstawie Rozporządzenia Ministra Edukacji i Sportu z 29 stycznia 2002 r. (Dz. U. z 2002 r. nr 13, poz. 125 z późn. zm.) w sprawie organizacji oraz sposobu przeprowadzania konkursów, turniejów i olimpiad w grupie olimpiad tematycznych z późniejszymi zmianami.

Podstawę programową opracowywania zadań Olimpiady Wiedzy Technicznej – Inżynieria w elektroenergetyce stanowi „Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 stycznia 2018 r. (Dz.U. 2018 poz. 467 z późn. zm) w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego, technikum oraz branżowej szkoły II stopnia - w zakresie fizyki, matematyki i informatyki.

Jak również:

- Rozporządzenie MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ z dnia 15 lutego 2019 r. w sprawie ogólnych celów i zadań kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego (Dz. U. z 2019 r. poz. 316)
- ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ z dnia 16 maja 2019 r. w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz dodatkowych umiejętności zawodowych w zakresie wybranych zawodów szkolnictwa branżowego (Dz. U z 2019 r poz. 991)

Celem Olimpiady Wiedzy Technicznej – Inżynieria w elektroenergetyce jest:

- zainteresowanie naukami ścisłymi i ich praktycznym wykorzystaniem w technice, gospodarce i kulturze uczniów szkół ponadpodstawowych;
- zwrócenie uwagi na ekologiczne aspekty tworzenia i użytkowania techniki oraz jej związków z kulturą i poziomem życia zwykłego człowieka;
- rozszerzanie i podnoszenie poziomu wiedzy i kultury technicznej u uczniów;
- lepsze przygotowanie do podejmowania kształcenia w szkołach wyższych oraz do wykonywania zawodu;

- rozwijanie i wzbogacanie umiejętności technicznych oraz samodzielnego zdobywania wiedzy;
- stymulowanie aktywności poznawczej młodzieży uzdolnionej, a w szczególności uzdolnionej w dziedzinie nauk ścisłych i technicznych;
- rozszerzanie współdziałania nauczycieli akademickich z renomowanymi uczelniami technicznymi z nauczycielami szkół ponadpodstawowych w procesie kształcenia i wychowania młodzieży uzdolnionej;
- stwarzanie młodzieży możliwości szlachetnego współzawodnictwa w rozwijaniu swoich uzdolnień, a nauczycielom - warunków twórczej pracy z tą młodzieżą;
- podnoszenie kwalifikacji nauczycieli oraz doskonalenie form i metod pracy z młodzieżą uzdolnioną.

Program merytoryczny OWT-IWE bazuje na branży elektroenergetycznej (ELE). Program wiąże także kształcenie ogólne w szkole ponadpodstawowej, które tworzy programowo spójną całość i stanowi fundament wykształcenia, umożliwiając zdobycie zróżnicowanych kwalifikacji zawodowych.

Do OWT-IWE może przystąpić uczeń liceum i technikum interesujący się fizyką, matematyką, i informatyką, w zakresie rozszerzonym oraz o zainteresowaniach specjalistycznych, związanych z nauką zawodu w układzie przedmiotowym lub modułowym.

W procesie kształcenia zawodowego ważne jest integrowanie i korelowanie kształcenia ogólnego i zawodowego, w tym doskonalenie kompetencji kluczowych nabytych w procesie kształcenia ogólnego, z uwzględnieniem niższych etapów edukacyjnych.

Bazą do opisu ramowego programu olimpiady są cele i umiejętności zdobywane w liceum i technikum, które wynikają z podstawy programowej kształcenia ogólnego, którego celem jest:

- traktowanie uporządkowanej, systematycznej wiedzy jako podstawy kształtowania umiejętności;
- doskonalenie umiejętności myślowo-językowych;
- rozwijanie osobistych zainteresowań ucznia ogólnie pojętą techniką, zjawiskami fizycznymi i opisem matematycznym;
- integrowanie wiedzy przedmiotowej z różnych dyscyplin;
- zdobywanie umiejętności formułowania samodzielnych i przemyślanych sądów, uzasadniania własnych i cudzych sądów w procesie dialogu we wspólnocie dociekającej;
- łączenie zdolności krytycznego i logicznego myślenia z umiejętnościami wyobraźniowo-twórczymi;
- rozwijanie wrażliwości społecznej, moralnej i estetycznej;
- rozwijanie narzędzi myślowych umożliwiających uczniom obcowanie z kulturą i jej rozumienie;
- rozwijanie u uczniów szacunku dla wiedzy, wyrabianie pasji poznawania świata i zachęcanie do praktycznego zastosowania zdobytych wiadomości.

Opis wiedzy i umiejętności zdobytych przez ucznia w szkole ponadpodstawowej jest przedstawiany w języku efektów uczenia się, zgodnie z Polską Ramą Kwalifikacji.

Dla przygotowania zadań wyłaniających finalistów i laureatów, a w konsekwencji dobrze przygotowanych kandydatów do studiów na uczelniach technicznych, program Olimpiady Wiedzy Technicznej – Inżynierii w Elektroenergetyce oparty jest na podstawach programowych kształcenia ogólnego bazowych przedmiotów. Tymi przedmiotami są: fizyka, matematyka, elektrotechnika, elektronika, mechanika, termodynamika, przemiany energii, informatyka.

Ponadto podstawa programowa Olimpiady Wiedzy Technicznej – Inżynieria w elektroenergetyce:

- Rozporządzenie MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ z dnia 15 lutego 2019 r. w sprawie ogólnych celów i zadań kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego (Dz. U. z 2019 r. poz. 316)
- ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ z dnia 16 maja 2019 r. w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz dodatkowych umiejętności zawodowych w zakresie wybranych zawodów szkolnictwa branżowego (Dz. U z 2019 r poz. 991)

Symbol cyfrowy i nazwa zawodu	Symbol i nazwa kwalifikacji wyodrębnionych w zawodzie	Etap olimpiady, na którym są sprawdzane treści z podstawy programowej dla poszczególnych kwalifikacji	Wskazanie podstawy prawnej
741103 Elektryk	ELE.02.Montaż, uruchamianie i konserwacja instalacji, maszyn i urządzeń elektrycznych	Na każdym etapie olimpiady sprawdzane są treści z podstawy programowej.	Dz.U. z 2019 r. poz. 316 Dz. U. z 2019 r. poz. 991
741201 Elektromechanik	ELE.01. Montaż i obsługa maszyn i urządzeń elektrycznych	Na każdym etapie olimpiady sprawdzane są treści z podstawy programowej.	Dz.U. z 2019 r. poz. 316 Dz. U. z 2019 r. poz. 991
311929 Technik chłodnictwa i klimatyzacji	ELE.03.Wykonywanie robót związanych z montażem instalacji i urządzeń chłodniczych, klimatyzacyjnych oraz pomp ciepła ELE.04. Eksploatacja i organizacja robót związanych z montażem instalacji i urządzeń chłodniczych, klimatyzacyjnych oraz pomp ciepła	Na każdym etapie olimpiady sprawdzane są treści z podstawy programowej.	Dz.U. z 2019 r. poz. 316 Dz. U. z 2019 r. poz. 991
311303 Technik elektryk	ELE.02. Montaż, uruchamianie i konserwacja instalacji, maszyn i urządzeń elektrycznych	Na każdym etapie olimpiady sprawdzane są treści z podstawy programowej.	Dz.U. z 2019 r. poz. 316 Dz. U. z 2019 r. poz. 991

	ELE.05. Eksploatacja maszyn, urządzeń i instalacji elektrycznych		
311307 Technik energetyk	ELE.06. Montaż, uruchamianie oraz eksploatacja instalacji i jednostek przesyłowych w systemach energetycznych ELE.07. Montaż, uruchamianie oraz eksploatacja instalacji i jednostek wytwórczych w systemach energetycznych	Na każdym etapie olimpiady sprawdzane są treści z podstawy programowej.	Dz.U. z 2019 r. poz. 316 Dz. U. z 2019 r. poz. 991
311930 Technik urządzeń i systemów energetyki odnawialnej	ELE.10. Montaż i uruchamianie urządzeń i systemów energetyki odnawialnej ELE.11. Eksploatacja urządzeń i systemów energetyki odnawialnej	Na każdym etapie olimpiady sprawdzane są treści z podstawy programowej	Dz.U. z 2019 r. poz. 316 Dz. U. z 2019 r. poz. 991

Olimpiadę organizuje się jako trójstopniowe zawody o zasięgu ogólnopolskim, w których wymagany jest od uczestników następujący zakres i poziom wiedzy oraz umiejętności:

- 1) w zawodach pierwszego stopnia (szkolnych i międzyszkolnych) – wystarczający do uzyskania oceny bardzo dobrej na zakończenie nauki przedmiotu;
- 2) w zawodach drugiego stopnia (okręgowych) – niezbędny do uzyskania oceny celującej na zakończenie nauki przedmiotu;
- 3) w zawodach trzeciego stopnia (centralnych) – w zakresie wskazanym w programie danej olimpiady.

Terminy zawodów Olimpiady Wiedzy Technicznej – Inżynieria w elektroenergetyce w danym roku szkolnym (w kolejnych edycjach) są planowane w uzgodnieniu z innymi olimpiadami i Ministerstwem Edukacji i Nauki:

a/ zawody I stopnia (szkolne)	październik/listopad,
b/ zawody II stopnia (okręgowe)	styczeń,
c/ zawody III stopnia (centralne)	kwiecień.

Zawody I stopnia (szkolne) odbywają się na platformie internetowej na terenie szkół, które zgodnie z regulaminem OWT-IWE zgłoszą swój udział w Olimpiadzie. Zawartość merytoryczna zestawu 15 testów wyboru i 3 zadań do wyboru z 4 dotyczy zagadnień dotyczy:

- historii techniki,
- statyki konstrukcji,
- kinematyki ruchu bryły sztywnej,
- termodynamiki,

- praw fizyki dla cieczy oraz budowy materii,
- rozwiązywania prostych obwodów prądu stałego i przemiennego z elementami pasywnymi i aktywnymi,
- wytwarzania, przesyłania, przekształcania i magazynowania energii elektrycznej,
- odnawialnych źródeł energii,
- obliczania parametrów elektrycznych w zakresie podstawowych elementów i układów elektronicznych,
- informatyki,
- przekształcania sygnałów i systemów cyfrowych

Olimpiada Wiedzy Technicznej – Inżyniera w elektroenergetyce jest spójna z zakresem tematycznym określonym wymaganiami w zakresie rozszerzonym dla przedmiotów matematyka, fizyka i informatyka w obowiązującej podstawie programowej kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego, technikum oraz branżowej szkoły II stopnia, oraz z efektami kształcenia w zawodach elektroenergetycznych. Zagadnienia są dobrane tak, aby umożliwić ich rozwiązanie uczniom posiadającym wiedzę na poziomie wymagań dopełniających.

Przejsie do kolejnych etapów wymaga przygotowania indywidualnego.

Literatura:

- "Elektronika" Augustyn Chwaleba, Bogdan Moeschke, Grzegorz Płoszajski, WSiP 2008
- „Podstawy elektroniki i układy elektroniczne” - Bogdan Kowalski, Tadeusz Masewicz , WSiP 1977
- „Technologia i materiałoznawstwo dla elektroników”- Zbigniew Szczepański, Stefan Okoniewski , WSiP 2007
- "Elektronika. Od praktyki do teorii" - Charles Platt , Helion S.A. 2022
- "Układy cyfrowe"- Wojciech Głocki, WSiP 2010
- "Podstawy elektroniki,, cz1., cz.2. – Barbara Pióro, Marek Pióro , WSiP 1998
- „Sztuka elektroniki” cz1., cz.2. - Paul Horowitz, Hill Winfield, WKiŁ 2020
- „Układy półprzewodnikowe” – Tietze Ulrich, Schenk Christoph, WN-T 1996
- „Elektrotechnika” - Stanisław Bolkowski, WSiP 2005
- „Zbiór zadań z elektrotechniki” – Aleksy Markiewicz, WSiP 2014
- „Zbiór zadań z podstaw elektrotechniki” – Henryk Rawa i Marek Siwiński, WSiP 2004
- „Elektronika w zadaniach” – Władysław Ciężyński, Wydawnictwo Pracowni Komputerowej Jacka Skalmierskiego, Gliwice 2000
- „Podstawy elektrotechniki i energoelektroniki” - Jaczewski Jerzy, Andrzej Opolski, Jan Stolec Warszawa : Wydaw. Nauk.-Techn. 1981
- „Poradnik Mechanika” - dowolne wydania
- „Mechanika ogólna” – Tadeusz Niezgodziński , Wydawnictwo Naukowe PWN 2022
- „Zadania z wytrzymałości materiałów” – Michał E. Niezgodziński, Tadeusz Niezgodziński Wydawnictwo Naukowe PWN 2022
- „Metodyka rozwiązywania zadań z mechaniki” - Józef Nizioł, Wydawnictwo Naukowe PWN, 2017
- „Mechanika Techniczna” - Władysław Siuta, WSiP
- „Termodynamika Techniczna” - Andrzej Teodorczyk, WSiP 1997

- „Mechanika Budowli” - Leonard Urban, WSiP 1983
- "Poradnik mechaniki technicznej" Henryk Głowacki : Cz.1-Statyka, cz. 2 Wytrzymałość materiałów, WSiP 1987
- „Podstawy fizyki” - David Halliday i Robert Resnick – (część dotycząca mechaniki i termodynamiki), Wydawnictwo Naukowe PWN 2023
- „Katastrofy mostów. Historia i teraźniejszość” - Wojciech Radomski, Dolnośląskie Wydawnictwo Edukacyjne 2021
- „Mechanika ogólna Tom 1 Statyka i kinematyka, Mechanika ogólna Tom 2 Dynamika” – Jerzy Leyko, Wydawnictwo Naukowe PWN 2022
- Czasopisma naukowo-techniczne

Zawody II stopnia (zawody okręgowe) polegają na rozwiązaniu 2 zadań (ocenianych na maksimum 50 punktów każde) z 3 zadań. Są rozgrywane w miejscach wyznaczonych przez Komitety Okręgowe OWT-IWE (szkoły, uczelnie oraz Domy Technika Naczelnej Organizacji Technicznej).

Do zawodów wyższego stopnia mogą zostać zakwalifikowani ci uczestnicy, którzy zdobyli odpowiednią liczbę punktów określoną przez Komitet Główny OWT-IWE. Decyzję o zakwalifikowaniu uczestników do zawodów II i III stopnia podejmuje Komitet Główny.

Zakres merytoryczny zadań dotyczy między innymi:

- obliczeń pracy i energii mechanicznej,
- warunków równowagi sił oraz ich momentów dla prętów, belek i kratownic,
- interpretacji i stosowania podstawowych pojęć, zasad i praw statyki,
- interpretacji i stosowania zasad i praw kinematyki i dynamiki do analizy ruchu postępowego i obrotowego, prostego i złożonego;
- obliczeń prostych układów termodynamicznych, w tym obliczeń przepływu ciepła w budynkach i ich elementach oraz procesów konwersji i magazynowania energii,
- analizy i interpretacji podstawowych zjawisk w obwodach prądu stałego i przemiennego z uwzględnieniem stanów nieustalonych,
- obliczeń prostych maszyn i urządzeń elektrycznych,
- obliczeń w zakresie wytwarzania, przesyłania, przetwarzania i magazynowania energii elektrycznej,
- obliczeń podstawowych parametrów układów elektronicznych, energoelektronicznych i zastosowania analogowych układów scalonych,
- zastosowania arytmetyki cyfrowej i podstawowych praw algebry logiki oraz projektowania prostych układów cyfrowych.

Zawody III stopnia (zawody centralne) polegają na rozwiązaniu jednego spośród dwóch zadań tematycznych oraz problemu technicznego (50 punktów za poprawnie rozwiązane zadanie i 50 punktów za rozwiązanie problemu technicznego).

Do zawodów dopuszczeni są uczniowie z największą liczbą punktów uzyskanych w etapie II – liczba uczestników zawodów III stopnia oscyluje między ok 30-40. Zakres merytoryczny zadań i problemów technicznych w zawodach III stopnia obejmuje zagadnienia podobne do tych, jakie szczegółowo opisano w etapie II, ale mają one wyższy stopień trudności wymagający od uczestników zawodów łączenia różnych elementów wiedzy z kilku przedmiotów lub działów danego przedmiotu.

Zestaw zadań i problemów technicznych będzie przygotowany przez pracowników Politechniki Warszawskiej oraz innych uczelni technicznych.

Po sprawdzeniu i ocenie wszystkich prac przez autorów zadań i problemów technicznych Komitet Główny ustala i ogłasza listę laureatów i finalistów OWT-IWE.

Uroczyste zakończenie (posumowanie) danej edycji Olimpiady odbywa się w siedzibie Federacji Stowarzyszeń Naukowo-Technicznych Naczelnej Organizacji Technicznej w Warszawie.